

¿Qui controla les

caixes?

Les caixes d'estalvis semblen les grans desconegudes del nostre sistema financer. Per a moltes persones, les caixes són bàsicament una oficina en cada cantó, el crèdit inacabable per a la compra del pis, uns interessos coberts amb electrodomèstics i bicicletes o unes activitats socials i culturals periòdicament realitzades. Les caixes no han constituït tampoc notícia habitual de premsa per les crisis i les fallides, com ha succeït amb la banca privada. El caràcter territorialitzat, l'especialització en l'estalvi popular, l'estreta relació amb el sector immobiliari, són alguns dels elements que han generat una imatge desenfocada d'aquestes institucions i, en general, un ampli desconeixement de la seua realitat i del rerefons de la seua actuació econòmica i social.

Tanmateix, la realitat i els problemes d'aquestes entitats, que presenten la característica essencial de no perseguir el benefici i d'obtenir la rendibilitat de la gestió de l'estalvi popular, són complexos, i a hores d'ara assistim a un important procés de transformació, fonamentalment pel que fa a la seua gestió i al seu control. Després d'un període iniciat el 1977, amb la reducció dels coeficients d'inversió obligatòria i la possibilitat d'accedir a operacions fins aquell moment reservades a la banca (descompte de lletres, operacions amb l'exterior, etc), podem constatar com la liberalització ha implicat una tendència a igualar el paper de les caixes d'estalvi amb el de la banca privada, encara que les distàncies son encara evidents.

Les característiques específiques de les caixes dins del conjunt del sistema financer són bàsicament els seus objectius, aliens al repartiment de dividends, la disponibilitat de mecanismes que permeten d'orientar la política d'inversions, sense alterar-ne l'estructura, i la possibilitat de competir amb la banca privada en la captació de passiu. En l'actualitat, prop del 50 % dels recursos aliens de les caixes han de destinar-se a inversions qualificades públiques o privades, a través de diferents coeficients.

De dalt a baix, Caixa de Pensions, Caixa d'Estalvis de València i Caixa de Castelló.

Aquests últims anys, les mesures preses per l'administració pel que fa a les caixes d'estalvi han suposat un augment de la polèmica pel que fa al paper que aquestes entitats han de jugar.

Manuel Gil

JORDI VICENT

JORDI VICENT

OFICINES I CREDITORS DE LES CAIXES

Caixes d'Estalvi	Oficines		Creditors 31.12.83 (milions)
	Total	PV	
València	444	427	278.012
Alacant i Múrcia	337	215	195.393
Provincial d'Alacant	111	109	69.022
Castelló	76	76	34.559
Torrent	31	31	18.807
Sagunt	31	31	12.903
Ontinyent	12	12	6.971
Sogorb	19	19	6.478
Carlet	4	4	2.660
Provincial de València	1	1	2.520

Aquestes inversions han provocat, d'una banda, l'exportació dels capitals des dels territoris on eren captats (menys intensa, tanmateix, que la realitzada per la banca) i, de l'altra, la utilització dels recursos dels petits estalviadors per a finançar grans empreses privades i moltes de les infraestructures conflictives de dècades passades (autopistes, nuclears...).

L'estructura actual dels crèdits concedits per les Caixes evidencia la seua especialització en el finançament de l'habitatge, especialització que s'ha consolidat durant els últims anys a conseqüència dels plans de promoció de la construcció. Així, les caixes hi dediquen al voltant d'un 50 % dels crèdits, enfront del 8 % destinat per la banca privada, la qual cosa suposa un menor finançament de les activitats industrials i agrícoles. D'altra banda, el caràcter fonamen-

ESTRUCTURA SECTORIAL DEL CRÈDIT CONCEDIT PER LES CAIXES D'ESTALVI

	1983	
	P.V.	E.Stat
Habitatge i		
construcció ..	51,4	46,3
Agricultura	4,6	5,6
Indústria	11,2	14,7
Comerç	6,1	6,6
Particulars i		
diversos	26,5	26,5

talment creditici (i no de participació en capital) de la seua inversió no controlada fa que el seu paper dinamitzador de l'activitat productiva no siga tan efectiu. També és constatable que les caixes han preferit, a mesura que anaven reduint-se els coeficients d'inversió obligatòria, finançar el capital privat (fonamentalment els grans projectes), davant el suport de les noves institucions polítiques i de l'extens grup de les petites i mitjanes empreses.

En aquest marc (el qual no és alié a la composició dels òrgans de direcció de les caixes i als interessos que hi ha instal·lats) es planteja la transformació dels organismes rectors i la revisió dels límits a l'expansió territorial. Pel que fa a la darrera qüestió, s'ha produït un enfrontament important entre les grans caixes i les petites i mitjanes, resolt, per ara, a favor d'aquestes. Les normes d'expansió que imposen fortes limitacions no han estat alterades (com pretenien les grans entitats amb forta capacitat de creixement), la qual cosa ha estat interpretada com un càstig a les caixes més potents, per la vulneració encoberta que havien fet d'aquestes normes, amb l'obertura de «botigues de diners» i altres succedanis de les oficines normals.

La reforma d'òrgans rectors és el gran repte per al futur de les caixes. La recent llei estatal de 2 d'agost ha tancat un llarg període de discussions i polèmiques (i n'ha obert un altre, és clar), en dissenyar una nova composició de l'assemblea general, que estableix, enfront del predomini actual

Excm. Ajuntament de València

Convoca els Premis Literaris
«CIUTAT DE VALÈNCIA» 1986

- III de Narrativa «Constantí Llombart», en valencià
- III de Narrativa «Juan Gil-Albert», en castellà
- III de Poesia «Roís de Corella», en valencià
- III de Poesia «Vicente Gaos», en castellà
- IV de Teatre «Eduard Escalante», en valencià

Tots dotats amb 500.000 pessetes.

Darrer dia d'admissió d'originals:
30 de novembre de 1985

Informació: Servei d'Acció Cultural
de l'Excm. Ajuntament de València.
Plaça del País Valencià, 1. 46002-VALÈNCIA

Excm. Ajuntament de València

L'Excm. Ajuntament de València convoca el Premi de les Lletres de la Comunitat Valenciana 1985 adreçat a autors valencians vius, les obres dels quals hagen estat dedicades a l'estudi i la difusió de la cultura valenciana. La presentació de candidatures es portarà a terme pel procediment de trametre una memòria a l'Excm. Ajuntament de València. Podran efectuar-la organismes oficials públics o privats, associacions culturals, ateneus, universitats o, almenys, mitjançant 300 signatures de valencians d'arreu de la Comunitat Valenciana. Dotació: Un milió de pessetes.

Termini de presentació: Finalitzarà el 30 de novembre de 1985.

Informació: Al Servei d'Acció Cultural. Plaça del País Valencià, 1. 46002-VALÈNCIA.

dels impositors, un 40 % de consellers per a les corporacions municipals, un 44 % per als impositors, un 11 % per a les persones o entitats fundadores i un 5 % per als seus treballadors. Això suposa, òbviament, un colp important als interessos representats en els actuals òrgans rectors i ha provocat importants reaccions i una forta acusació: «Volen polititzar les caixes». Com és evident, fins ara la política no travessava la porta d'aquestes entitats.

La consolidació de les institucions autonòmiques ha introduït un altre element novedós en la vida de les caixes d'estalvis, ja que els diferents Estatuts reconeixen a les Comunitats Autònomes competència exclusiva sobre les caixes, d'acord amb les disposicions generals dictades per l'estat. Així, a partir del primer decret promulgat pel govern basc en 1981 i de la posterior sentència del Tribunal Constitucional, que delimitava les competències de l'estat i les autonomies, les diferents comunitats autònomes han anat legislant sobre aquesta matèria, no sense conflictes amb el govern central (la Generalitat de Catalunya té moltes experiències en aquest camp).

de la resta. Situació que es veu afavorida pel major pes específic que al País Valencià tenen les cooperatives de crèdit en el món agrícola, fet que es tradueix en una menor importància relativa de les caixes d'estalvis respecte al conjunt de l'estat.

És constatable també una menor dedicació de les caixes valencianes a finançar les institucions públiques i, per tant, una major dedicació relativa de les seues inversions al sector privat. Mentre les caixes espanyoles dediquen un 60 per cent del seu finançament al sector privat, les valen-

Provincial de València com a «braç financer» de la Generalitat, i més enllà d'algunes col·laboracions puntuals d'emissions de deute públic, sembla que s'ha renunciat obertament a fer jugar a les caixes un paper de suport financer de la política econòmica de la Generalitat.

L'Estatut d'Autonomia va conferir competència exclusiva a la Generalitat en matèria de caixes d'estalvi, però fins ara la política econòmica autònoma s'ha limitat a una actuació pràcticament administrativa, sense un veritable contingut polític. Des-

Dalt, Caixa d'Estalvis d'Alacant i Múrcia. Baix, a l'esquerra, Caixa Rural de València; a l'esquerra, Caixa Provincial de València.

Les caixes d'estalvis al País Valencià presenten una diferenciació significativa entre les tres entitats més importants (amb més de 100 oficines en cada cas) i la resta d'institucions, d'una grandària molt més reduïda. Així, es configura un sistema molt polaritzat i amb un fort predomini d'unes poques entitats davant l'escassa capacitat de maniobra de gran part

cianes hi dediquen un 66 per cent i, d'altra banda, finançen la Generalitat en un proporció molt inferior a les del conjunt de l'estat.

En aquest sentit, sembla difícil que les caixes constitueixen «l'instrument fonamental d'actuació de la Generalitat en matèria financer», com manifestava el PEV. Abandonant l'esquema inicial de la Caixa

prés d'un decret de l'any 1983, que desenvolupava les competències sobre les caixes amb seu social al País Valencià, les actuacions s'han limitat a diverses circulars, un nou decret i la creació d'una infraestructura administrativa. Així, a banda del control del Registre d'Alts Càrrecs de les Caixes, d'algunes emissions de títols institucionals i de la qualificació per als coeficients d'inversions obligatòries dels crèdits per a compensar les pèrdues per les gelades de 1985, encara no s'han desenvolupat amb profunditat les competències estatutàries.

A hores d'ara, la Conselleria d'Economia es troba pendent d'aplicar al País Valencià la llei estatal d'òrgans rectors de les caixes. Els mètodes d'elecció dels representants de municipis, impositors i treballadors, hauran de fixar-se durant els pròxims mesos, mitjançant el corresponent text legal de la Generalitat, que molt possiblement reproduirà la polèmica recent sobre el control de les caixes i la seua orientació econòmica i política. □